

Complexnummer: 524542

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Begraafplaats Kerkehout

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

524543, 524544

Woonplaats

Wassenaar

Gemeente

Wassenaar

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Bij Het Kerkehout 6, 2245 XR te Wassenaar

Complexomschrijving

Inleiding

Complex van Joodse BEGRAAFPLAATS van de Nieuwe Hoogduitse gemeente met bijbehorende BEGRAAFPLAATSAANLEG en METAARHUIS, bevindt zich in het buurtschap Kerkehout ten zuidoosten van de Rijksstraatweg. In verband met het volraken van de Haagse begraafplaats aan de Scheveningseweg in Scheveningen is het terrein in 1899 aangekocht, waarna het in 1906 in gebruik is genomen. De entree bevindt zich aan Het Kerkehout. Het uit 1907 stammende, voormalige metaarhuis is door L. Simons, een lid van de Joodse gemeente ontworpen in een historiserende op de Oudheid geïnspireerde bouwstijl. Het metaarhuis was ondermeer bestemd voor de rituele wassingen. Tegenwoordig is het in gebruik als aula voor de gemeentelijke begraafplaats. Vanaf begin jaren '80 bevindt zich namelijk ten noordoosten en ten zuidwesten van het metaarhuis een gemeentelijke begraafplaats met een algemeen en een katholiek deel. Aan de zuidwestzijde van de Joodse begraafplaats staat een klein rechthoekige gebouwtje dat nu wordt gebruikt als metaarhuisje maar evenals de gemeentelijke begraafplaats buiten de bescherming vallen.

Omschrijving

De Joodse begraafplaats is aangelegd op een groot rechthoekig terrein ten zuidoosten van de Rijksstraatweg. Aan het noordoosten vormt het Kerkehout de begrenzing, aan het zuidoosten de erven van de bebouwing langs de Louisestraat en aan het zuidwesten de erven van de bebouwing langs de Wittelaan. Het terrein wordt vrijwel geheel omgeven door een aanleg van de begraafplaats stammende betonnen muur. Aan de zijde van de Kerkehout ligt een lange door bomen geflankeerde oprijlaan die uitkomt uit bij een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

klein rond plein met aan de westzijde daarvan het metaarhuis. Centraal op het plein bevindt zich een cirkelvormige plantsoen met rozenperk, omgeven door een haag. Omgeven door enkele cypressen staat in het middelpunt van het plantsoen een gedenkzuil ter herinnering aan de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog. Ten zuidoosten van het plein ligt de entree naar de joodse begraafplaats, bestaande uit een enkel en een dubbele toegangshek met gemetselde hekpijlers met een ijzeren spijlen hekwerk ertussen. De begraafplaats heeft een eenvoudige lineaire aanleg met grindpaden en gevarieerde laanbeplanting rondom een centraal onbestraat grafveld waarin de rechthoekige graven in evenwijdige regels zijn aangelegd. De grafzerken zijn op het oosten georiënteerd.

Waardering

Het complex van de Wassenaarse Joodse begraafplaats met bijbehorende onderdelen, is van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde als

- bijzondere uitdrukking van een culturele en geestelijke ontwikkeling, die een tijdsbeeld geeft van de omvangrijke Joodse gemeenschap in de Haagse regio in de eerste helft van de 20ste eeuw was;
- als karakteristiek voorbeeld van een vrij omvangrijke Joodse begraafplaats met metaarhuis van de Nieuwe Hoogduitse gemeente uit het begin van de 20ste eeuw;
- karakteristiek en zeldzaam voorbeeld van een bij de Joodse begraafplaats behorend metaarhuis uit het begin van de 20ste eeuw in een Historiserende op de Oudheid geïnspireerde bouwstijl.

Het complex heeft ensemble- en situationele waarden door de bijzondere inrichting van de begraafplaats in samenhang met de kwantiteit van de graven. Er is tevens sprake van ensemblewaarde door ruimtelijke en functionele samenhang tussen de verschillende complexonderdelen.

Het complex is van belang vanwege zijn gaafheid en herkenbaarheid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524543

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	02 september 2002
Kadaster deel/nr	82993/184

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wassenaar	Wassenaar	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wassenaar	ten zuidoosten van de Rijksstraatweg

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	D			2839
Wassenaar	D			3010
Wassenaar	D			2484

Omschrijving**

Inleiding complexonderdeel 1

De AANLEG van de Joodse begraafplaats van de Nieuwe Hoogduitse gemeente is vanaf 1906 tot stand gekomen. De entree bevindt zich aan het Kerkehout. Kenmerkend voor de Hoogduitse tradities is de toepassing van uitsluitend rechtopstaande zerken, die zoveel mogelijk dezelfde lengte en breedte hebben. Bovendien hebben de meeste stenen een vergelijkbare opzet, hetgeen aansluit bij het Joodse geloof dat arm en rijk in de dood gelijk zijn. Dit heeft geleid tot een vrij uniform beeld van alle op het oosten georiënteerde stenen. Er is ook geen onderscheid in klassen, met uitzondering van de kohanim (priesters), die veelal op de eerste rij liggen. Het zijn overwegend vrijstaande stenen. Enkele grafstenen, die van echtparen, is via een segmentboogje gekoppeld. Naast Hebreeuwse teksten komt op de grafstenen gangbare doodssymbolen voor, maar ook specifiek Joodse. Karakteristiek voor de vrij rechte lijnige aanleg is de beplanting is de toepassing van de cypres.

Omschrijving

De begraafplaats heeft een vrij eenvoudige rechte lijnige aanleg op een groot rechthoekige terrein omgeven door een vroeg-20ste-eeuwse betonnen muur. De entree bevindt zich aan de lange westzijde tegenover het metaarhuis. Van de van grind voorziene paden wordt het centrale middenpad halverwege doorsneden door een dwarspad. Tevens bevindt zich rondom het terrein een grindpad, deels begrensd door een laag geschoren haag.

Het centrale middenpad, wordt evenals het noordelijke gedeelte van het lange dwarspad geflankeerd door cypressen. De overige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

beplanting concentreert zich voornamelijk langs de randen van het terrein en bestaat voornamelijk uit naaldbomen. Aan de westzijde, langs de oprijlaan zijn de eikenbomen waarschijnlijk een restant van het oorspronkelijke duinbos. Het begraafgedeelte heeft een overwegend open karakter met lange reeksen van staande grafstenen, gegroepeerd in evenwijdige rijen. De op het oosten georiënteerde, hardstenen rechtopstaande grafstenen, zijn overwegend ca. 1,75- 2,00m hoog en hebben een halfronde beëindiging met in- en uitzwenkingen. Een klein gedeelte is gekoppeld via een segmentboog. Voor een aantal ligt een rechthoekig omgrenzing, soms voorzien van hekpijlers, bedoeld om aan elkaar gekoppeld te worden door ijzeren kettingen.

De stenen zijn niet rijk gedecoreerd met Hebreeuwse teksten, naam en jaartallen van de overledene. Daarnaast komen er zowel gangbare doodssymbolen, als meer ook specifiek Joodse symbolen op de stenen voor, waaronder dubbele handjes. Er komen ook kleinere grafstenen voor, van ca. 0,50 m hoog met een stervormige beëindiging.

Waardering

De joodse begraafplaats van de Nieuwe Hoogduitse gemeente is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde:

- als zeldzaam en karakteristiek voorbeeld van een relatief omvangrijke joodse begraafplaats uit het begin van de 20ste eeuw met een lineaire aanleg met bijbehorende beplanting.
- door de typologie, als bijzondere uitdrukking van een culturele en geestelijke ontwikkeling.
- door de bijzondere ornamentiek van de afzonderlijke grafstenen die deels een symbolisch karakter hebben en ondermeer verwijzingen bevatten naar de periode van het Oude Testament en functies die de overledene binnen de joodse gemeenschap heeft vervuld

Verder van belang vanwege de ensemblewaarde door de ruimtelijke en functionele samenhang met het bijbehorende metaarhuis. De kwantiteit en de relatieve uniformiteit van de graven versterken de ensemblewaarde.

De begraafplaats is vrij gaaf in aanleg en beplanting evenals de bijbehorende grafstenen. De grafstenen zijn voor het merendeel vrij gaaf wat betreft de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering. Door de detaillering is tevens sprake van een functionele herkenbaarheid.

Dergelijke vrij omvangrijke begraafplaatsen met relatief uniform karakter, die hoofdzakelijk in de eerste helft van de 20ste eeuw zijn tot stand gekomen, komen in ons land niet veel voor en hebben derhalve een zekere zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Begraafplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 524544

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	02 september 2002
Kadaster deel/nr	82993/185

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wassenaar	Wassenaar	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wassenaar	ZW-zijde begraafplaats

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	D			3010

*Omschrijving***

Inleiding complexonderdeel 2

Het bij de Joodse begraafplaats behorend METAARHUIS uit 1906-1907, gebouwd naar een ontwerp van L. Simons, in een Historiserende op de Oudheid geïnspireerde bouwstijl. Het metaarhuis was ondermeer bestemd voor de rituele wassingen. Tegenwoordig is het in gebruik als gemeentelijke aula. Het metaarhuis staat ten zuidwesten van het centrale plein. Aan weerszijden van de aula staan geschoren coniferen.

N.B. Tijdens een renovatie midden jaren '80 zijn ondermeer de luifel en enkele deuren vernieuwd.

Omschrijving

Vrijstaand wit gepleisterd metaarhuis met een rechthoekige plattegrond en een plat dak, is symmetrisch opgezet, waarbij de voorgevel is georiënteerd op het oosten. Tegen de westgevel bevindt zich een eenlaags uitbouw.

De gevels zijn geleed door, door zich verjongende, met pinakels bekroonde, lisenen op de hoeken en aan weerszijden van de hoofdentree. ertussen bevinden zich boven een hoge borstwering spaarvelden. De pinakels aan weerszijden van de hoofdentree worden afgedekt door een eenvoudige draperie. De gevels worden afgesloten door een fries met palmetmotief.

De rechtgesloten dubbele deuren hebben een cassettenpatroon. De merendeels hooggeplaatste vensters hebben vaste diepliggende ramen, geplaatst tussen gestileerde pilasters.

De voorgevel (oostzijde) heeft in het midden een dubbele deur, onder een luifel die rust op vier zuilen. Erboven bevindt zich een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

driedelig, door penanten gescheiden, vensterpartij. Beide spaarvelden aan weerszijden van de entree hebben één hooggeplaatst venster. De zuidgevel heeft in het midden één dubbele deur met vergelijkbaar driedelige vensterpartij erboven. De westgevel bevindt zich een eenlaags bouw Bij de noordgevel is het midden, vergelijkbaar met de zuidzijde een driedelige vensterpartij geplaatst.

INWENDIG heeft het metaarhuis wit gestucte wanden en liggen op de vloer geglazuurde plavuizen.

Waardering

Het metaarhuis is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde

- als zeldzaam en karakteristiek voorbeeld van een metaarhuis uit het begin van de 20ste eeuw in een Historiserende op de Oudheid geïnspireerde bouwstijl.

- door de typologie, als bijzondere uitdrukking van een culturele en geestelijke ontwikkeling.

Verder van belang vanwege de ensemblewaarde door de ruimtelijke en functionele samenhang met de bijbehorende begraafplaats en vanwege de beeldbepalende situering aan het centrale plein.

Het metaarhuis is vrij gaaf wat betreft de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering. Het is, mede door de architectonische vormgeving, tevens van belang vanwege functionele herkenbaarheid.

Hoofdcategorie

Uitvaartcentra en begraafplaatsen

Subcategorie

Begraafplaats en -onderdelen

Functie

Baarhuisje

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument